

SZÉKELY HIRLAP.

Politikai és társadalmi lap s a „Jogász-Egylet” közlönye.

Szerkesztői szállás:

Szent-Miklós-utca 791. sz. hová a lap szellemi részét
illető cikkek küldendők.

Kiadó-hivatal:

A ref. főtanoda könyvnyomdája, hova az előfizetési pén-
zek és reklamációk küldendők.

Hirdetési díj: Egy háromszor hasábozott garmond sor
ára 6 kr: bélyegilleték minden hirdetés után külön 30 kr.

A hirdetési díjak előre fizetendők.

Hirdetéseket elfogad: helyben a kiadó-hivatal; Pesten:
Lang Leopold, (Erzsébettér, 9. sz.) Bécsben Haasenstejn és Vogler
(Neu-Markt 14. sz.)

Megjelenik e lap

minden szombaton és szombaton egy egész iven.

ELŐFIZETÉSI ÁR:

Félévre 3 frt.
Negyedévre 1 „ 50 kr.

M.-Vásárhely, 1875. febr. 20-án.

Az elvek függetlensége a politikának egye-
dülű hőmérője, azok nélkül a nemzet, ép úgy, mint
részei, hena állapotban hajlítottak ide-tova, mint
a szél fuvalma alatt a gyöngye nádszál.

Nemzetünk is történelmi következetességgel
indokolta ezredéves pályáján ezen arany mondat
igazságát, igazolta az örökre emlékeztető idei or-
szágos költségvetés általános tárgyalása zajos és
momentuozus napjaiban is.

Nyolcz éves folytonos országgyűlést jegyez
föl a kronika a 19-ik század 3-ik negyedéből,
de ilyen napokat, mint a melyek idei január 27-től
február 11-ig, 15 nap folytan lezajlottak, sem elvi,
sem parlamentarizmus szempontból nagyobb hordere-
jüket följegyezni nem tud, nem képes.

Egy egész politikai és nemzetgazdászati tan-
könyv, a nevezett napok országgyűlési beszédta-
rának egybevágó kivonata,*)

Rövid visszapillantást teszünk benne.

Tíz havi élet mellett egy finanziaális derout-
tal (tönkrejutás) birkozó, de annak idejében a ha-
lászatba egyedül kihalászható miniszterium
idei január 27-én budgetje előterjesztésének elő-
estéjén volt.

A helyzet háládatlan álláspontja miatt, fá-
radhatatlan munkásságának már a párt előtt sem
birta a határtalan bizalmát kiérdemelni, mert a
sok küzdelemmel és fáradságos uton érlelt gyü-
mölcsei a kibontakozásnak, bizonyos kísérle-
tekre ambicionáltak.

Az ősz finanziaier, a rendithetetlen hazafi,
sulya alatt az összbefolyásnak, lehangoltan, de
reménnyel kebelében, lépett a szöszékre; előadván
expozéját, az egyedül lehető.

A keblek összeszorultak a bizonytalanság ér-
zete megszálta a házat, onnan kihangzott a kül-
dökhöz a vészharang.

Jó akaratú keblek felfogták a haza szent-
ügyét, apostoli szentlélek ihletével telten, fölma-
gasulának; a megkövezésre követ ragadott a nagy
tömeg: vox populi vox Dei!

A nagy babyloni zavar közepette előáll az
elvfüggetlenség tulajdoni képviselője; kiüzi az Is-
ten egyházából a pharizeusokat, kimondja az elv-
áldozat négációja mellett, mely felett most tár-
gyalni nincs napi rendén, a nap kérdése fölöle-
lésének lehetőségét; kijelentvén, hogy időszerű
a kormányképes árnyalatoknak egye-
sülése a haza megmentésére.

Ezen elv függetlenségi nyilatkozata lelket önt
a csüggedő tagok keblébe, az ősz férfiú, mint alvó
oroszlán, fölébred és királyi méltóságának öntu-
datában lerázza magáról a bűvölet foszlány-lepleit,

*) Előfizetőink megrendelésére örömezt szolgálunk,
csékély utánvételi díj mellett (példányok száma kijelölése
mellett) az ez irányban szerkesztett füzetet.

mire a képviselőház soha sem látott, soha sem
hallott riadóra ébred.

Ghiczi Kálmán zárbeszéde, non plus ultrája
az álmos exposee védelmének.

Ha Sennyei gyújtott, ha Lónyai indokolt, úgy
Ghiczi lefegyverzett; ez valódi szó a mit Ghiczi
beszédjére reflektálni lehet.

De itt nem, hanem a helyzet rovat alatt
lesz részünk a beszéd horderejére visszatérni; itt
csak annyit kívánunk jelezni, hogy ma Magyar-
országnak azon meddőnek nevezett politika adta
meg a subsisztenciát, a mely elvhüségé folytán
addig a négáció terén állott.

Tisza Kálmán a férfiú, a ki elvi független-
ségi politikájával kisegítette azon országot az fata-
lis helyzetből, a melybe sodortatott a kebelében
támadott némely áspirációk következtében.

Hogy mi fog kifejlődni ez után? azt a hely-
zet rovatában fogjuk árnyalatokban megkísérteni
jelezni; de itt a történelem egy fényes lapját vél-
jük betölthetni, a midőn kinyilatkoztatjuk, hogy
Tisza Kálmánnál, mint párt ellennél, az elvi
függetlenség hatalmas faktorát, ma a 12-ik
órában tisztelni tanultuk, mely önzetlen hazafias-
ságának adta tanujelét, hogy kész a haza veszé-
lyes momentumaiban a nemzettest rozszant álla-
potában műtevé orvoscént segíteni.

Budapest, 1875. február 17.

Tisztelt szerkesztő ur!

Az izgatottságnak fárasztó napjait éljük.

A nemzet képviselőinek egy munkásságra rendelt
hete ismét oda van.

Hogy a pausának vége hol követhetik, azt ma még
valószínűséggel sem lehetne meghatározni.

Olyashattak ugyan önök számos hirt és adatot a hét
történetéből, azonban kísértünk meg röviden összeállítani
az utolsó napok nagyobb fontosságú eseményeit.

A költségvetés általános elfogadása után a kormány
átlátván állása tarthatatlanságát, (a mi ugyan paradoxu-
nak látszik, de mégis így van) Bittó ur Bécsbe ment,
hogy maga és társai nevében beadja lemondását ő Felső-
gének a királynak.

Az uralkodó nagy méltánnyal fogadta Bittó urat,
melyet nem annyira saját érdemeinek, mint azon nagy
és a merészséggel nem csak határos, de azt tul is haladó
vállalkozó szellemének tulajdonitának, a mely szerint Bittó
ur a mult évben oly nagy feladatot magára vállalni nem
vonakodott.

Denique Bittó urral a fejedelem több ízben confe-
rálván, az eredmény a lett, hogy fölhivatott az ellenzék
vezére: Tisza Kálmán is, ki fogadtattván az uralkodó
által, bár természetesen a beszélgetés mivolta nem köz-
tudomásra hozandó és hozható; az eredményből annyira
már bizonyosnak látszik, hogy a két nagy párt közt a
coalitio, vagy fusio, vagy szövetség, vagy nevezzük bár-
minek is: létre fog jöni.

Tisza Kálmán már visszajött s pár nap mulva az
uralkodó is váratik.

Sokat beszéltek legközelebről az ugynevezett három
óriás (Sennyei, Lónyai, Tisza) szövetségéről, s valóban
ezen eszme sokak előtt nagy tetszésben részesült; mert
midőn hazánk, fájdalom! így fejezhetjük magunkat: dü-

ledezni kezdett épületének támogatására olyan három erős
oszlop vállalkoznék: akkor lehetne még nem csak hal-
vány, de sőt erős reményünk is jövendőnk boldogságá-
ban, szilárdságában; mert igaz ugyan, hogy a nevezett
három egyén közt vannak s nem lényegtelen elvi diffe-
rentiák; de mindegyik sokkal inkább hazafi, semhogy a
haza jolléteért személyes nézeteinek, vagy elveinek egy
részét ideiglenesen bár félre ne tenné, addig, míg a hazai
állapotok megszilárdítására szükséges összhangzó munkál-
kodás és teryszerű cselekvés azt úgy parancsolná.

Nagy megbotránkozással olvastuk a „Közérdek” és
a „Nemzeti Hírlap” című ujoncz lapokban azon éles és
csaknem elkeseredett hangú támadásokat (melyeknél két-
ségtelenül nem a haza jolléte, hanem csupán személyi te-
kintetek valának indokok és czélok egyaránt) melyeket a
trias tagjai ellen intéztek.

Avagy nem láthatni-e már is azon erkölcsrontó,
vészes eljárás káros és megdöbbentő következményeit, hogy
különösen a szélső ellenzéki lapok és az ultramontánok
csaknem minden nagy emberünket sárral bepiszkolták, ki-
gyózt, békát, reájuk kiáltottak, csakhogy a maguk rut
csékélységüket és idétlenségüket előtérbe tolhassák.

Ily körülmények között, hogy még ma is találko-
znak egyesek, kik személyi érdekekből ezen hazánkra nézve
kiszámíthatatlan veszedelmes eredményű eljárást, mond-
hatnám: üzelmet folytatják; valóban alig vagyunk képe-
sek eléggé kárhozthatni.

Nó, de végre is az a földolog, hogy önöknek is kell
velünk együtt várni, aggodni és töprekedni még néhány
napig, míg a kibontakozás óhajta várt napjai elkövet-
keznek; csak adná az ég, hogy a kormány tagjainak össze-
választásánál mindenekelőtt ama dicső jelmondat ural-
kodjék:

„A haza minden előtt!”

M.

A helyzet.

A székelly nemzet bizonyos tradicionális léterővel
füzetik a magyar történelemhez, mert mindenhol és min-
denütt — a hol neki hatáskör nyílt — nyílt sisakkal
és kinyílt szemekkel állotta meg a sarat.

Utóbbi időkben is, főközlőnye, a „Székely Hírlap,”
bebizonyítja e téren határozott jellemét.

Midőn a Deákpárt többi organumai valamennyien
a visszavonulás tárogatójának hangjait hallaták, már
február 6-diki számában e közlőny azt mondá végsorai-
ban: „talán csak üdvözölhető lesz a sok kormányképes
árnyalatoknak utógondolat nélküli egyesülése.

E jóslat alig nyolcz nappal később, határozottabb
körvonalokban alakult.

Tisztát a király Bécsbe hívta, propozíciói meghall-
gatása végett.

Lássuk mit rejthetnek propozíciói!

Ellenindítványa így hangzott:

„Minthogy a kormány költségvetési előterjesztésében
lehetőnek jelezte a nagyobb mérvű megtakarításokat és
e köteleességét elmulasztotta;

„minthogy csak a feladatának megfelelő kormány
képes a megtakarításokban a lehető határokig elmenni,
mert csak neki állanak az adatok teljesen rendelkezésére
és ezt sem bizottság, sem képviselőház kellő mérvben
nem teheti;

„minthogy ilyen mulasztást elkövetett kormánytól
nem remélhetni az államháztartás rendezésére szükséges
nagyfontosságú intézkedések megtételét;

„végül: minthogy a pénzügyi helyzetnek meg nem
felelő költségvetés folytán emelni az állampolgárok ter-
heit, igazolatlan eljárás lenne; indítványozom: mondja

ki a ház, hogy ezen költségvetést még csak a részletes tárgyalás alapjául sem fogadja el."

Ezen indítvány „rezüméjét“ a képviselőház febr. 11-iki ülése, a nagy többséggel, bevégzett ténnyel szorította le a térről.

Arról tehát, hogy a részletes tárgyalás alapjául nem lehetne elfogadható a költségvetés, többé Tisza sem szólhat; erről egy „fait accompli“ tisztázta a helyzetet.

De ő proposíciójától el nem állhat, programját föl nem áldozhatja.

Túlszárnyalta a budgetnek általánosságban elfogadása a határozati indítványt, de azért nincs kiemelve sarkaiból az egyesülés lehetősége.

Mert, lássuk mit mond Tisza és mit mond Ghiczy. Tisza acélalálja a nagyobb mérvű megtakarításokat. Semmi mást.

Ezt egy új proposícióba kívánja előterjesztetni.

Ez programja.

Mit mond erre Ghiczy? Először azt mondja, hogy mindent, mit e nemzet Mohácstól Világosig tett, nemzetiségének létfeltételeért tette és hogy két év múlva könnyen megfizeti majd a nemzet azt, mit most tökevagyonának megtámadásával képzel megfizethetőnek.

2. Azt mondja, hogy ő túlmerészséggel vádoltatott az adótörvények conceptióiban; de ő, részéről, vádolja az ellenfélt az intézkedések pénzügyi eredményeinek felbecsülésében.

3-szor és végezetül azt mondja, hogy Tisza Kálmán nyilatkozatára örendetes tényül jelezheti a kilátást a közügyek vezényletének jobbra fordultára. De ezek mellett jelzi, hogy a lényeges véleménykülönbség közte és Tisza Kálmán közt még most is létezik és így más proposíciót előterjesztetni nem képes.

Már most Tisza Kálmán áll bemutatni a királynak, hogy proposíciói kerekék, összevágók, vagy jobban mondva: megoldhatóbbak, mint a Ghiczy Kálmánéi; vagy eltérve a rendes modalitástól azt mozdani: érzem, hogy a hazának szüksége van a corporatióra s fölhatalmazást fogunk kérni az országgyűléstől, míg az egyöntetűségre elkészülhetünk.

Ez utóbbi elv lenne a kívánatos, de, ha nem sikerül, a felelősséget érte a baloldal vezérfőfia hordozandja.

== Ha Budapest fővárosunk területén lehetséges, sőt szükséges volt az idej. január 9-diki törvényjavaslat szerint az 1877. augusztus 1-ső napjáig befejezendő építkezéseket a főváros emelése és szépítése tekintetéből bizonyos időre terjedő adómentességi javadalmakba részesíteni; nem áll útjába annak sem semmi, hogy hasonló

beneficiumok a telepítvényesekre is kiterjesztessenek, a mennyiben az ily eltelepítések, a népesség túlsűrűsége mellett, helyen-helyen igénybe vehetők lennének.

Epen ugy gazdasági ily nagyobb telepítvénynyel járó vállalkozások a földterület eddigi rendes adóján kívül, a művelési fokozat emelkedését illetőleg, hasonló adómentességben részesíthetők.

A székely nemzet az, mely leginkább hivatott egy országos intézményekkel kapcsolatos célszerű törvény által a telepítvényesek között alkotó zömöt képezni.

Jakab Elek az 1849. február 9-diki Piski csata egyik hőse, Bem apó érdemjelzett huszárfőhadnagya, most országos levéltárigazgató; mint a hivatalos közlöny idej. 9-iki számában olvassuk, a székely nemzet megirandó történelme pályadíja létesítése körül szerzett érdemeiért, az állandó bizottságtól kitűnő elismerést tartalmazó köszönő-iratot és a beszolgáltatott 7087 forint 45 krt tett alap számadása alóli feloldó nyugtát nyervén, kilátásba van helyezve nemzetünk történelmének tudományos összeállítása; a pillanat tehát elérkezett, hogy azon nép, melynek fényes lapokkal gazdag multja a világ eleibe tárandó lesz, jövője felől se találjon okot a csüggedésre.

Midőn egyfelől a sasok ivadékaiknak sziklás bérceihez fűzött honszeretetőknak lángjától meg fog zündülni Klio lantja, ugy volna következetes, ha másfelől Ceres arany kalászaival dús mezőket tárna föl a már már elcsüggedő nemzetnek.

Mert nem lehet szem elől téveszteni, hogy a vasúti összeköttetés által e nemzetnek életrendszere megváltozott és tevékenységének hiányzik a szükséges tér.

A telepítvényezés a székely nemzetből szakértői szervezettel egy oly contingest nyer, a milyent András és Geiza királyok a szász nemzetben buzgolkodtak nyerni.

Ezen kérdés részleteihez vissza fogunk térni, ha az ügy fölkarolását a törvényhozás napirendre fogja tűzni.

És ezt annál is inkább reméljük, mert az elszegényedés e válságos napjaiban sokszor visszaemlékeztünk azon mulasztásunkra, hogy midőn zsebeinket megraktuk volt földtehermentesítési kötvényekkel, az országos muzeum mellé miért nem állítottunk egy földhitel-bankot is, hogy míg amaz a tudománynak, ez az anyagi lét fejlesztésének vált volna emeltyűjévé hazánkban.

Földmivelésünk, a kor kívánalmai szerint, gyökerestől átalakítandó.

A parlagban heverő kitűnő bor, dohány és más kiviteli cikk termelésére alkalmas ezer meg ezer holdnyi nagyobb birtoktestek kijelölendők, fölkarolásukra minden mozgásba hozandó; a gazdagok kiképezésére irányuló rendszabályok oly mérvben alkalmazandók, hogy terményeink tekintélyes kiviteli cikké válhassanak, s

necsak mint legkisebb factor foglaljanak helyet, mint például most a budgetben a fogyasztási adók 13.835,665 forint főrovatában a bor, mely ez összegben a szesz és sör mellett alig egy hatodrészig van érdekelve.

A tokaji, egri, budai ménesi, somlai, rózsamáli, ozdi, királyfalvi, csombordi, tófalvi, gálfalvi és hány ezer ilyen nevű rubintos s aranyos gyöngyöző nedvek édes hazájában megfoghatatlan az évek óta uralkodó általános hanyagság, egykedvűség, mi e művelési cikkre vonatkozólag mutatkozik.

Statistikailag kimutatott tény az is, hogy több ital-neműt hozunk be külföldről, mint a mennyit kiviszünk oda; sőt észlelhető egy nagyon kártékony hatása, pusztán divatoskodás szempontjából elhatalmasodott áramlat, hogy nem a jóság, hanem tüntetés miatt adunk idegen italoknak elsőseget.

A kormány köteles a kezdeményezést megragadni és organumai által társulatokat létesíteni, mert így összetett kezekkel hanyatlásunk szemmel látható.

A gabonatermelés és a marhahizlalás olykép szabályozandó, hogy Nyugat- és Közép-Európa túlnépességét ne lehessen a yankée-k hazájából 5—600 mértföldnyi távolságról, sőt még országunkat is jutányosabban amerikai zsir, szalonna és gabonakészletekkel ellátni, mint a hogy azt mi tehetnők, a közel szomszédságból, ha kellő szakismerettel bírnánk.

Hogy milyen kezdetleges állapotban találta, a most már sulya alatt szinte leroskadó nemzetünket azon hevenyészett kultúra, mit honatyáink modern reformjainkkal hozzánk annyi variációban bevezettek, egy tanúbizonyságot szolgáltatja a kereskedelmi miniszternek a közlekedési napokban megjelent azon rendelete, melyben fölszólíttatnak a marhatenyésztők hizó-marháik létszámát bejelenteni, mert egy angol társaság nagybbszerű bevásárlások megtétele végett szervezkedett és nála jelentkezett.

Jól van, köszönjük ezt a figyelmet is; de vajjon nem jobb lett volna-e idejekorán, a vasutak elkészülte előtt, egyetértőleg a közlekedési- és pénzügyminiszteriummal — sőt a közös külügyminiszteriummal is — gondoskodni, hogy azon piacot, a melyre most az angol vállalkozók üzleti kilátást helyeznek (és még ki tudja hány ilyen piacok lehetnek) belföldi consorciumok egyenes forgalom-piaczúl Magyarországnak, megtalálhassák és így a közvetettség föltétlen értékesítkökenésétől megóvassunk?

Hát Magyarország mindig csak alkuszdiót — pro viziót — kell hogy áldozzan; nem érdemli meg drága kormányától, hogy a közvetlenség biztos előnyeinek forrásait neki megmutassa, sőt be is vezesse, miként egy rendszeres, jó módozatu vízvezetékot szokás nagy városokba bevezetni, mi által minden részek a legalsóbb ré-

TÁRCZA.

A villamdelejes órák.

(Folytatás.)

Hogy belássuk a villamos órák tudományos fontosságát, még valamit kell figyelembe vennünk.

Mindenki, a ki egyszer földabroszt látott, tudja, hogy minden jelentékenyebb hely nagyon pontosan fel van azon jegyezve, mennyire fekszik észak, vagy dél, kelet, vagy nyugat felé. A mi az észak, vagy dél felé fekvést illeti, azt magunk is kitalálhatjuk, hogy hol fekszik az a hely, a hol épen vagyunk. Csak azt kell tudnunk például, mily magasan áll a hely fölött a sarkcsillag, melyet minden, a csillagászathoz némileg értő ember ismer, s rögtön megtudjuk, mily közel, vagy mily távol áll e hely a föld északi sarkától. Egészen más kép áll a dolog kelet- vagy nyugattal, mert itt egyenes megfigyelés nem elég, hanem két helyütt kell egyszerre ugyanazon megfigyelést tennünk, hogy megtudjuk, vajjon az egyik a másiktól keletre, vagy nyugatra fekszik-e.

Azt tudjuk például általában, hogy Königsberg keletre fekszik Berlinton és London nyugatra; de, hogy pontosan meghatározzuk, mennyire fekszik Könisberg kelet és London felé, ahoz oly eszközök szükségesek, melyekről a közönséges életben fogalma sincs az embernek.

Ekkoráig oly eszközözt használtak s kellett használni, mely bizonyára sok embert, a ki most először hallja, bámulásra ragad. Ez eszköz következő volt:

A berlini csillagában egy csillagász szemügyre vette a Jupiter egyik holdjának valamely már előre kiszámított foglalkozását s pontosan megjegyezte magának, a mennyire csak képes volt, hogy hány óra, hány perc és

másodperczben következett be ez a tűnemény. Königsbergben egy másik csillagász ugyanazon perczben hasonló dologban törte magát.

Azután irtak egymásnak, hogy mikor látták ezt az egyidejű tűneményt. Akkor kitűnt, hogy azon pillanatban, midőn Jupiter holdja elhomályosult, Königsbergben már későbbre járt az óra, mint Berlinben.

Csak ebből lehetett látni, hogy Königsbergben korábban kell fel a nap, mint Berlinben; tehát, hogy Königsbergnek Berlinton keletre kell feküdnie. Ha már most pontosan összehasonlították az időt, az idő különbségéből azt is ki lehetett számítani, hogy Berlinnek mennyivel kell tovább nyugat felé feküdnie, mint Königsbergnek.

Ha azt állítjuk, hogy a földön minden helylyel így, vagy hasonló módon kellett tenni, hogy pontosan kipuhatoljuk kelet, vagy nyugat felé való fekvéseket, mindenki beláthatja, hogy e nehézség nem csekély s el is hiheti, hogy bizony nagyon kevés hely van a világon, melyről teljes pontossággal el lehetne mondani, hogy fekvése egész biztossággal kiszámított.

Egész másképp áll azonban most már a dolog a villamos órák óta. Nem szükséges többé nehéz vizsgálódásokat tenni az egen, hanem azon pillanatban, midőn a Berlinben pontosan járó óra tizenketőt üt, jelt adhatni Königsbergbe. Azon pillanatban tudják hát Königsbergben, hogy most Berlinben dél van, s ha egy jól járó órát Königsbergben összekötnek a távirddal oly módon, hogy a Berlinből adott jelle az órájú rögtön megáll, ugy eddig nem sejtett biztossággal és könnyűséggel megláthatni, mily nagy az időkülönbség Berlin és Königsberg közt, s e szerint pontosabban is tudhatni, hogy mennyivel távolabb fekszik nyugat felé Berlin, mint Königsberg.

Egy szóval, a hosszúsági fokok mérésére, a mi ez előtt végtelen nehézségekkel volt egybekötve, most nincs könnyebb és biztossabb eszköz, mint a villamos órák, me-

lyek minden legkisebb nehézség nélkül pontosan kimutatják a különbféle helyek időkülönbségét s e szerint azon helyeknek fekvéseit is a földön.

A csillagvizsgálókra nézve egyáltalán oly fontosak a villamos órák, hogy reményt táplálhatunk, miszerint nincs messze az idő, midőn Európa valamennyi csillagvizsgáló intézete távirdek és villamos órák által lesz összekötve, a mi által válik majd csak lehetségessé, a sokkal biztosabb megfigyelés a közös munkálkodás. Ha 1874. december 9-én, mikor délután 2 órakor Vénus a naptá nyérja előtt elhalad, e csillagdak ama távirdek összekötése már léteznék, ugy e pillanatot oly biztossággal vehetnék szemügyre, hogy ez időtől kezdve a földnek a nap-tóli távolát s egyáltalán minden távolságot oly biztosan meglehetne mondani, mint a hogy most alig mondhatni meg Berlin és Potsdám közti pár mértföldnyi távolságot.

Nagyon messze vezetne bennünket, ha csak futólag is el akarnánk mondani a villamos órák és távirdek összeköttetések tudományos becsét. Csak azt az egyet akarjuk még itt megemlíteni, hogy Északamerikában, mely országot különben is anyagiasságáról vádolnak, szertőlött nagy mérvben alkalmazazzák a villamos távirdekát a tudomány használatára és az emberiség javára. Amerika e tekintetben is eleibe kezd vágni Európának.

Hanem okvetlen be fog következni az idő, midőn a villanyfolyam alkalmazásából sok, most még nem is sejtett előnyt fogunk nyerni, melyek ép oly mélyen behatás lesznek a polgári életbe, mint a tudományos tőrre. Remélhetjük, hogy egyáltalán nincs távol az idő, midőn minden országon át távirdek állomások lesznek, melyek hirt hoznak az időjárás felől a világ minden tájáról, ugy, hogy biztosabban következtethetünk az időjárás állapotát illetőleg a jövő három napra, mint most egyetlen egy órára.

tegeig dúsan élvezhessék az óltető források áldásos hatását?

Vessünk egy figyelmes pillantást vasúti üzletkimutatásainkra.

Vegyük elé a már elfogadott 1873-iki zárszámadásokat az államvasutakról, úgy az 1874-iki összes vasutak üzletkimutatását.

Idézzünk ezekből számkat, adatokat, a melyek épen de a földmívelés szakmájára vonatkoznak és meg fogunk győződni felőle, hogy bármilyen kitűnő szervezettű vasúti csoportosításokat is fogunk életbe léptetni, és így egy bizonyos centralis kezelés által mindenestre apasztandjuk kiadásainkat, következésképp jövedelmezőbbekké teendjük vasútainkat, az nem fog befolylni arra, hogy agrar viszonyainknak ugyanazon fokozatos gyorsasággal mozdítások elő lendülete, mint a milyen gyorsasággal ismertette meg a külfölddel azoknak kezdetleges voltát, a vasutaknak nyakra-tőre üzött kiépítése; mert ezáltal a csoportosítás által még sem lesz több kivitelnünk.

Jogi szemle.

Mint előbbi jogi rovatunkban is említettük, a nyilvános szóbeli eljárás behozatala az, mitől jogi életünk alakulása, igazságszolgáltatásunk javítása föltételezve van.

A vitás tényeknek közvetlen előterjesztése a bíró előtt az, mi a szóbeli eljárásnak egyik alapelyét képezi, a szóbeliség és közvetlenség által, mind a felek, mind a bírák a vitás kérdésnek tulajdonképeni magvára biztosan és gyorsan vezetnek és a személyes érintkezés segítségével az alaptalan ellenvetések és kifogások értéktelenségének fölismerésére képesítetnek.

De a szóbeli eljárásnak behozatala kérelhetlen logikával, az írásbeli eljárással szerves összefüggésben álló bizonyítási elméletnek és alakszerűségnek kiküszöbölésére vezet, s ebben találok a célba vett reformok végpontját, az igazságszolgáltatás átalakulásának egyik nélkülözhetlen kellékét.

Az írásbeli eljárásnál, mely az esetlegesség és az alakszerűség elveire van fektetve, a bíró szabadabb mozgása, a tények közvetlen előterjesztése, már a dolgok természetéből kifolyólag, lehetőtlennitve van és az igazságszolgáltatás jelenlegi menete, ezer alakszerűségeivel valósgos rendszeres kifejtése azon mesterségnek: nem tudni azt, mi mindenki előtt ismeretes, miről mindenki meg van győződve.

Valóban ideje már, hogy azon régi előítéletet jogi életünkben kiküszöböljük, mely az egyéni és a tárgyiagos meggyőződést élesen megkülönbözteti, mely az igazság kiderítése helyett annak fictióját rendszeresíti, mintha az ugynevezett objectív meggyőződés az egyén ítélőtehetségétől egyáltalán elválasztható lenne.

A törvény a bíróval szemben csak azon követelést támaszthatja, hogy a fennforgó esetről határozott meggyőződést szerezzen és ezen meggyőződésnek kifejezést kölcsönözzön. A bizonyítékok szabad mérlegezésének behozatala nem egyéb, mint azon engedély: a tárgyakat a maguk valóságában szemlélni és az üres tagadások és cselszövények mellőzésével a tényeket akképp megállapítani, mint azokat a bíró észleli, mint azok mindenki által észleltetni fognak, ki a nyilvános szóbeli tárgyalásnál jelen van s menetét figyelemmel kíséri.

Ép abban rejlik a francia polgári törvénykezés kitűnőségének titka, hogy az igazság megalapításának szabályait és alakszerűségeit a legkisebb mértékig korlátozza. A tiszta észlelés, az ésszel átható meggyőződés azon eszköz, melylyel a francia eljárás a tények belsejébe hat; ez képezi azon fonalat, melynek segítségével a bíró szelleme a felek érdekei által gyakran behomályosított tényálladék tisztába hozatalára képesítve van.

A bizonyítékok szabad mérlegezése legszükségesebb kártérítési kereseteknél, melyek az eddigi eljárás szerint a panaszos felek valósgos procrustusi ágyát képezték. Ha a kereskedő, ki építkezések által boltja bérletétől megfosztatott, kártérítési keresetet akar indítani; ha egy gyártulajdonos, kiről vetélytársa rágalmozó híreket költött és vevői egy részét elidegenítette; ha egy legázolt és testi épségétől megfosztott — kártérítési igényeiket érvényesíteni szándékoznak, a bizonyítási elméletre fektetett eljárásnál legyőzhetlen akadályokra találhatnak.

Ily esetekben a kárt és a szenvedett veszteséget, a „bizonyítási tan“ elméletére fektetett pereljárás szerint beigazolni, a lehetetlenséggel határos; minek következtében ily természetű keresetek legtöbbsnyire a bizonyítékok hiányában visszaütasíttatnak. A sértőfél helyzete az igazságszolgáltatás jelen rendszere szerint sokkal kedvezőbb, mint a sértetté, mert az utóbbi nem hivatkozhatik a vi-

szonyok természetes fejlődésére, és ha csak a becsülő eskü alkalmazása által az érdekelt fél önkényének tér nem nyitattik, a sértőfél gúnyos mosolylyal nézheti azon erőlködéseket, melyeket elgázolt ellenfele tesz, hogy tanukkal beigazolhassa, hány izben látogatta meg oryosa, s hány éjjeli gyertyát fogyasztott el betegségének ideje alatt.

A szóbeliség behozatalától valóban üdvös eredményt csak úgy remélhetünk, ha egyszersmind a bizonyítékok szabad mérlegezésének elvét is elfogadjuk és előfordulható visszaélések ellen, a nyilvános ellenőrzésen kívül, az ítélőbírák nagyobb számában keresünk biztosítékot. És ez ismét egy igen fontos érvet képez azon igazság bizonyítására, hogy a szóbeliség intézménye a társas bírói rendszerrel elválhatlan összeköttetésben áll.

Midőn azon eszme, hogy a bizonyítás feladata, a bírót egy vitás tény valóságáról meggyőzni, egyszer útat tört magának; az első kísérlet szükségképp oda irányult, az eddig használt törvényes formulákat akképp tágítani, hogy egyrészt a valóság kiderítésére alkalmasnak mutatkozó eszközöket magukban egyesítsék, de egyszersmind azok értékét már előre törvényesen megszabják. Ezen „bizonyítási tan“ elmélete szerint a bíró feladata volt a belső értékük szerint már előre osztályozott bizonyítékokat összeszámlálni és mérlegelni; vajjon a teljes meggyőződésre szükségelt törvényes mennyiség előállított-e, vagy nem?

Ámde a tapasztalás, melynek segélyével, a bizonyítékok értékét előre meghatározni akarták, megczáfolhatlanul igazolta, hogy ezen számítás hibás és a legtöbb esetre nem alkalmazható, s hogy ezen rendszer által a bíró meggyőződése, a törvényesen előirt számítással agályos ellentétbe helyeztetett.

Az eszmék, ha egyszer gyökeret vertek, kérelhetlen következetességgel törekednek érvényre emelkedni; s midőn egyszer elismertettük, hogy a bíró az üres formákkal meg nem elégedhetik, hogy a bizonyítékok minőségét előre osztályozni képtelenség; ezen igazságok szükségképp a bizonyítékok szabad mérlegezésének elismerésére vezetnek, s ezen álláspont az, melyet a francia és német törvénykezés ma már elfoglaltak.

K ü l f ö l d.

Offenheim bünperében az esküdtszókhoz intézendő 10 kérdés állítottatott meg s olvastatott fel a febr. 16-iki ülésben, melyben az államügyész végbeszédét tartotta. A febr. 17-diki ülésben Offenheim ügyvéde: Dr. Neuda beszélt, ki azonban beszédét ez ülésben nem végezte be s folytatni fogja.

A bécsi Reichstag adóügyi bizottsága elfogadta azon javaslatot, hogy a jövedelmi-adó mellett személyi jövedelmi-adó is rovassék ki, s habár a kormány a jövedelmi-adó javaslatával szemben sok kifogásai vannak, a tárgyalás alapjánál mégis elfogadandónak tartja.

A Carlístak Madridból febr. 17-ről kelt hírek szerint, Moránál teljesen megverettek.

Angolországban a katonai budget 1875-re 192,400 font sterlinggel magasabb, mint 1874-ben volt. Az előirt katonai létszám 129,281-et tesz.

Berlinben a képviselőház febr. 16-án vette tárgyalás alá a katolikus egyházi javak kezelésére nézve benyújtott törvényjavaslatot. A közoktatásügyi miniszter kiemeli az előterjesztvény elfogadásának szükségességét az előfordult gyakori sikkasztásokra hivatkozással, s hogy a kath. egyházak ezen helyzetbe juttassanak, hogy javaik idegenek által ne bitoroltassanak.

Akyabból a „Gazelle“ parancsnoka február 16-ról táviratozott, hogy a Vénus átvonulása a Kerquelenis földön sikeresen szemléltetett.

A francia nemzetgyűlési jobboldal megtámadta a kamara elnökét, hogy Waddington és Vantrain javaslatának a bizottsághoz lett utasítása által megsértette a házszabályokat, miután ezek szerint valamely elvetett javaslat tárgya 3 hó letelte előtt tanácskozás alá ufolag nem bocsátható.

Az elnök kimutatja, hogy a házszabályokat nem értette meg; ezen kérdés nem volt semmi eredménynyel a gyűlés erre elnapoltatott más napra.

H i r r o v a t.

— *A jogász-egylet igazgató-választmányának folyó hó 17-én hozott határozata folytán, kérjük az 1 frt előfizetési díjjal hátrálékos egyleti tagokat, megrendeléseiket e hó végéig megtenni, mivel ez időn túl fölösleges példányokkal nem szolgálhatunk.*

— **A kir. igazságügyminiszter** b. Apór Zoltán kir. táblai fogalmazót, a segesyári kir. törvényszékhez bíróvá nevezte ki.

— **A m.-vásárhelyi jogász-egyletnek** tegnapelőtt tartott rendes gyűlésében a szakosztályok alakultak meg; az osztályelnökök és jegyzők megválasztása azonban akkorrá halasztatott, midőn az e végre nyitott aláírási-íven tömegesebben jelentkeznek.

— **Németi Irma** k. a. a kolozsvári színháznak városunkban is több izben szívesen látott drámai hősnője, folyó hó 22-én érkezik és 23-án lép föl először „Stuart Mária“-ban. Igazgatónk a jeles művésznőt 6 előadásra nyerte meg; van tehát kilátásunk egy néhány valóban élvezetes estéhez.

— **A „Falu rossza“** című színművet mult csütörtökön harmadszor adták és ismét telt ház előtt. Az előadás általában sikerültnek mondható.

— **A jég sport** fiatalabb kedvelői — az ifju nemzedék — igen távolinak tartván a Marosrai lerándulást, közvetlen benn a városban s itt is a legjártabb utcákban keres szórakozást; a „nagyköz“ és „sárosutczában“ csak úgy hemzseg a „sport-pubok“ e fajja, kik állhatatosan oly sikra koresolyázzák a járdát, hogy ember legyen, ki történetesen koresolya nélkül indul e helyekre. Erre nézve sem figyelmeztethetünk illetékesebb közeget rendőrségünk-nél, s kérjük, ha nem intézkedik is jártabb utcáinkon a jég eltávolítása iránt, legalább azok veszélyessé tételét ne nézze behunytt szemmel.

— **A maros-vásárhelyi dalárda** 1875. évi márczius 3-án hangversenyt fog rendezni az „Apolló“-teremben, mit a t. közönség figyelmébe ajánlunk.

* **A maros-vásárhelyi „zenekedvelők egylete“** -nek f. évi február hó 28-án vasárnap d. e. 11 órakor a városháza nagytermében tartandó közgyűlésére az alapító, pártoló és működő tag urak, s más részt venni kívánók is, tisztelettel meghívotnak. Péterfi Gyula egyleti titkár.

○ **Gróf Haller János**, a városunkban is előnyösen ismert fiatal aristokratánk egyike, folyó hó 15-én jegyezte el Borsodmegyében Alsó-Zsolezán a gonyeszegi id. gróf Teleki Domokos unokáját, báró Vay Béla borsodmegyei főispán és Teleki Zsófia grófnő hájos és szellemdús leányát, Vay Anna bárónőt. Áldás és szerencse lebegjen ezen előleges frigy fölött.

○ **Gróf Was Jenő** (dobokamegyei) Budapesten Bakó Irma kisasszonyt jegyezte el e napokban.

○ **Báró Jösika Andor** Kolozsvárt Wesselényi Anna bárónőt jegyezte el a farsang végén.

○ **Fentebb** közölt hírünkkel ellenkezőleg örömmel jelenthetjük, hogy a jég sport városunkban naponkint élénkebb kezd lenni, a minek az erős téli időjárás igen kedvez is. Minden nap számosan jelennek meg városunk szépei közül a „Holt-Maros“ síma jégtükrőn, hogy annak kellemetlen elnevezését megczáfolván, minél élénkebb színben tüntessék föl. Bájos fiatal asszonyok s anyagi leánykák teszik az ifjuság áhitott gyűljevé a jeget; az ók érdekükben óhajtjuk, hogy a jég simasága és erőssége hosszason tartson s az érdekes ismerettség, melyek a szilárd vizen köttetnek, legyenek sokkal tartósabbak, mint a jég, melyet a déli szél ismét folyékony vízzé változtat.

○ **Ugy halljuk**, hogy néhány vállalkozó szellemű uraság, a hosszú bójt folytán egy vagy két pique-niquet szándékozik rendezni; előre is örvendünk a jó gondolatnak s hisszük, hogy szép számú közönség fogja támogatni tervüket.

○ **Marosszék** első évnegyedes bizottsági gyűlése márczius elsején leend, mely alkalommal m. Beldi Gergely ur, az új főkirálybíró, ünnepélyes székfoglalóját fogja tartani.

— **A „Vasárnapi Ujság“** február 14-iki száma következő tartalommal jelent meg: egy új házaspár (Koburg Fülöp herczeg és Luiza belga királyi herczegnő arczképével). — Látomány. (Költemény Szász Bélától.) — A holt Adorján szelleme. (Elbeszélés, Borostyány Nándortól.) — A brüsseli fejedelmi menyegző (képpel.) — Izmailia (két képpel.) — A vaskályhák és a fűtés. — Utazás a föld középpontjába. (Verne regénye, képpel.) — A fényűzés a mult század végén. — A Kisfaludy-társaság közgyűlése. — Irodalom és művészet, stb. rendes rovatok.

Törvénykezés.

A maros-vásárhelyi m. kir. ítélő tábla nyilvános ülésében az 1875-dik évi febr. 22-én és következő napjain következő ügydarabok adatnak elő

I. Osztály. I. Tanács polgári ügyekben.

Binder Mihály r. b. által.

Szász-Sobes szék közs. s t. Szász Csor község o. koresmárlási jog, Markovics L. Reissner M. s t. e. kárt.

Burse D. Rosca A. s t. e. kiszakítás, Satler J. Zsigmond Gy. s t. e. kártérítés, Gust J. Tikusan L. s t. e. kártérítés, Dengjel D. Ehrlick M. e. kártérítés, Matis A. Böloni Gy. e. ingóságok, Koszta K. Dietrich A. e. lakbér, Dávid Gy. Máté J. s társa ellen adósság iránti perük.

Ferencz Károly r. b. által.

Szentgyörgyi József Márk Adolf s t. e. 1370 frt 20 kr, Merza Joachim s t. Podoba János e. 1600 frt és 500 frt, A gy.-fehérvári káptalan Benedicti Gábor s t. e. vételár felosztása, Kászonyi Sándor s t. özv. Kászonyi Alberné e. végrendelet. érvénytel. A kir. kincstár Mégai Gyula s t. e. igényp., Metzner Ludovika Palosán Kozma s neje e. tulajdonjog, A kir. kincstár Farkas Ignác e. birtokkiigazítás, Höhn Mária Csűrös Andrásné e. 200 frt, Gyertyánfi Ede csödtömege Gyertyánfi Helen e. 100 frt házbér, Rajka József özv. Szöts Mihályné s t. e. 251 frt kártérítés iránti perük.

Dr. Endes Gábor r. b. által.

Szakács Anna Szakács György e. örökrész, Forró Ferencz s t. Nagy Károly s t. e. zárlat, Ráduly Lászlóné s t. Tamás József e. osztály, Pálfi Mihály Pálfi Antal e. tulajdonjog, Simó József Nemes Ferencz e. tulajdonjog, Luk Tódor s t. Farkas Dumitru s t. e. tulajdonjog, Ferenczi Eszter s t. Ferenczi Józsefné s t. e. végrendelet érvénytel. Fülep Izsák Sándor Pál s t. e. közös okirat előmutatása, Haschner és Hacher Bodó József s neje e. átkeblezés, Magyar János s neje Gokán Szimion e. egy t.kvi lap nyitása iránti perük.

Deési Farkas r. b. által.

Anton János Bernáth Albertné b. Radák Mária e. tulajdonjog, Torma Ferencz Pap Gavrilla s t. e. egy malom s jár., Pap Miklósné s t. Závár Borbára e. 661 frt 90 kr., Nagy István Cseke József e. 45 frt, Joksmán Nándor Pap Mihály és Márton e. haszoubér felmondás, Nagy István Fogarasi János e. 223 frt iránti perük.

Pogány Károly r. b. által.

Mihályi Borbára Szöts Istvánné Mendel Dániel s t. e. igényp., Ordesch János Gross Frigyes e. adósság, Ábrahám Antal s t. Szomosujvár város községe e. 208 frt, Deés város Márk Lajos hagyatéka e. haszoubér, Lengyel Bálint Goldstein Mór e. 130 frt s járul., Tauffer Ferencz ifjabb Csiki János ellen 170 frt s járulékai iránti perük.

Illyés Károly pótbiro által.

Cseh Zsigmond Sinkovich Gábor e. 50 frt, Hirsch Lázár s t. Biró Mózsef s t. e. 290 frt, Csomor József Török Mártonné e. 126 for, Illyés Lőrincz Mátyás Mózses e. 4 frt, Kuli Istvánné Szabó Berta Felméri József e. 100 frt, Orbán János özv. Szelesán Tudoszia s fia Juon e. 42 frt, Szegedi Mária Kaszt Martin Kerummer e. atyai hatalom megszüntet., Temesvári Márton Veress Lajosné e. 609 frt, Petrignyán Juon s t. Szász Lajos s neje tulajdonp., Duduj János özv. Botskor Józsefné e. birtok visszaszolgáltatása iránti perük.

I-ső Osztály. II. Tanács polgári ügyekben.

Tribusz Antal r. b. által.

Kreusun Szimion Kreusun Zachiu e. tulajdon, Limbesán Mihály a m. keleti vasut társaság e. kártérítés, Mosora Petre Sioneriu Nicolai e. egy szőlő kiadása, Nicorea Anna férj. Buzea Nicorea Juon e. örökösödési jog, m.-vásárhelyi ev. ref. főtanoda Maurer Károly s t. e. zálogjog átkeblezése, Rottmann Mihály Schuster Mihály s t. e. 230 frt, Rottenstein Lázár Márk Antal e. kártérít., Schnell Mihály Tikusiánu Lázár e. 71 frt 28 kr., Zsigmond János Kutchera Mátyás e. 275 frt, Granetu Juon Bebetiu Juon e. 60 frt, Pauli Mihály Scheiner György e. som. viszh. iránti perük.

Pipos Péter r. b. által.

Csoma Sándorné György István e. gyermektartás, Oproesch Anna s t. Oproesch Simion e. végrendelet ér-

vénytelen, Deák Mihály Liebenvein Gusztáv e. kártérítés, Auer Regina Auer Martin e. 196 frt, Fleischer Mendel Flóra Ilána e. kártérítés, Jekelius Károly s t. Dobai János e. 20 frt 28 kr., Jekelius Károly s t. Dobai János e. 68 frt, Coman Poplaca Zerbes Mihály ellen 46 forint iránti perük.

Petri Ádám r. b. által.

Gyárfás Klára Kovács Péter hagyatéka e. szerződés teljesítése, Halmágyi Károlina Halmágyi Mária s t. e. 120 frt vételár, Barta András Barabás Ferencz s t. e. som. viszh., Rákos községe Imre Nyisztor Lajos e. bérletfelmondás, Gróza György s t. Oczelle Bérez Mózes e. som. viszh., Barabás Lajos Sebestyén Jakab e. kártérítés iránti perük.

Istvánffi Pál r. b. által.

Kádár Mihály s t. Márk Bálint e. som. viszh., Id. Miller Ignác Serbán Mária s t. e. 11 frt s jár., Babos András Babos Imréné e. 13 frt s jár., Maksa községe Grünfeld Mihály s t. e. 85 frt s jár., Vass Anna Muzsi Sámuel e. 18 frt 89 krnyi kártérítés, Székely Jánosné Boka János e. som. viszh., Krisán Juon Pusztá-egres községe e. 150 frt s jár., Juhos János Szongoth János és társai e. igényp., Aldorf község Maier József e. bérletmegszüntetése, Bozsor Simion Brenzea Tógyer e. 17 frt s jár., A torpényi iskola alap Tartler Mátyás s t. e. 20 frt s jár., Silbermann Mihály Turteltaub Sámuel e. 240 frt s jár. iránti perük,

(Folytatása következik.)

Felelős szerkesztő:

KUTI ALBERT.

Főmunkatárs:

DOBAI ALBERT.

(91)

Előleges jelentés!

Kereskedésem rendezés végett

márczius 1-ig

zárva marad, akkor megkezdem

A VÉGELADÁST

leszállított áron.

Miről a t. cz. közönséget van szerencsém értesíteni.

Maros-Vásárhelytt, 1875. febr. 16.

Csapó Sándor.

Vizsgálatok meg mindent, s tartásuk meg a jót!

(66)

(19—24)

Számtalan esetekben jónak bizonyult s orvosi tekintélyek és magánosok tanusítványai által ki-tüntetett gyógyszerek.

Dr. Miller móhny-nedve.

Leghathatós szer köhögés, mellhurut, nátha, nyálkásság, rekedtség, kezdődő tüdővész, s a gyermekek számarhurutja ellen; ezer meg ezer esetben bebizonyulva. — Egy eredeti üvegtégely ára. használati utasítással 3 nyelven 50 kr. o. é.

Miller óvbalsama görcsök ellen.

Törvényes vegytani elemzés szerint 1868. ápril 8-ról a növényország leghasznosabb ne-meiből a legszorgalmasabban készítve, erősítő és üdítő hatásánál fogva messzire kitünőleg ismerve a gyomor és végbél nyálkássága, emésztéshiány, gyomorgyengeség, görcsös gyomor-baj, vérhas, puffadás és kólika-fájdalmak ellen. Ezen-kiül leghathatós és legerősebb szer hosszas és kimerítő betegségek ellen. Egy nagy üveg ára 1 frt 50 kr., kisebb üveg 80 kr.

Valódi minőségben a következő raktárak-ban kapható: Maros-Vásárhelytt Bucher M. ke-reskedőnél, Aradon Tones és társánál, ugy Pre-ner W.-nél, Balasfalván Schissel. K. gyógyszer-résznél, Beszterczén Kelp F.-nél, Baróthon Li-bitzky M. gyógyszerésznél, Szászvároson Rekert gyógy., Gyulafehérvárt Fröhlich Gyula gyógy-szerésznél, Csikszeredán Leicht F.-nél, Fogarason Steinburg I.-nél, Gy.-Ditrón Szathmári I.-nél, Gy.-Szt-Miklóson Fröhlich F.-nél, Brassóban Jekelius Nándor, Kugler Ede, Száva gyógy-szerészek és Galtz G. kereskedőnél, K.-Vásár-helytt Lukács F.-nél, Kolozsvárt Binder K. gyógyszerésznél, Kovásznán Mehlik és Imre, Medgyesen Hinz A. gyógyszerésznél, Szász-Régenben Dietrich S.-nál, S.-Szt-Györgyön Csut-tag és társánál, Segesvárt Teutsch I. B., Szam-os-Ujvárt Csauz J.-nél, Temesvárt Wesszely M.-nél és I. Peiher gyógyszerésznél, Abrud-bányán M. Vlád gyógyszerésznél.

Használati utasítás mindegyik szerhez három nyelven.

Nyomtatta Imreh Sándor Maros-Vásárhelytt az ev. ref. főiskola gyorsajtóján 1875.